

Nr 862

Av herrar **Thylén** och **Nordstrandh**, om medborgarvittnen vid demonstrationer m. m.

(Lika lydande med motion nr 674 i Första kammaren)

Demonstrationernas antal har under senare år ökat betydligt. I Stockholm var antalet genomförda eller aviserade politiska demonstrationer 9 år 1963, 6 år 1964, 75 år 1965, 66 år 1966 samt 102 år 1967. Under föregående år har antalet ökat betydligt särskilt som antalet aviserade och inte genomförda demonstrationer var tämligen ofta förekommande under 1965 och särskilt 1966. Demonstrationerna kräver stora personella insatser från polisens sida. Under 1967 har sammanlagt över 3 000 tjänstgöringspass fullgjorts från stockholmspolisens sida vid demonstrationerna. Den specificerade kostnaden för ständig bevakning under 1967 uppgick i Stockholm till ca 850 000 kr., medan kostnaderna för demonstrationerna uppgick till drygt 400 000 kr. Till detta kommer vidare kostnaden för åverkan på enskild egendom och gatukontorets borttvättning av politiska slagord på gatorna.

Demonstrationerna har även en konsekvens som berör de inblandade polismännen. Som framgått av demonstrationerna utsättes polismännen för hårda ofta oöverstigligen psykiska prov. Tillmälen och provokationer riktas ofta av demonstranterna mot de enskilda polismännen med syfte att skapa tumult och slagsmål.

Skärmytslingar och handgemäng mellan demonstranter och polis resulterar allt oftare i anmälningar — bl. a. till JO och justitieministern — av poliskårens medlemmar. Om demonstranterna orättfärdigt hävdar att de blivit brutalt behandlade, är det för polisen ofta svårt att styrka motsatsen. Anledningen till detta är att opartiska vittnen sällan finnes att tillgå. De enskilda polismännen kan med berättigande känna sig utlämnade. Resultatet av en anmälan mot denna yrkeskår får nämligen till följd att de inblandade polismännen förhöres och utfrågas av en överordnad — ofta polismästaren — om händelseförloppet i det aktuella fallet. En naturlig motsatsställning uppstår därvid mellan över- och underordnad. Den enskilde polismannen kan vidare känna sig utlämnad gentemot allmänheten och framför allt gentemot vissa delar av pressen. Att bättre arbetsbetingelser måste skapas för ordningsmakten torde vara uppenbart för envar.

Ett led i denna strävan torde vara att införa medborgarvittnen vid demonstrationer och större folksamlingar. Dessa vittnen skulle utses parlamentariskt, ersättas med allmänna medel och i möjligaste mån närvara som

observatörer vid förekommande demonstrationer. Ett problem utgör därvid de allt oftare förekommande spontana demonstrationerna, dit polis ofta alltför sent och i ringa utsträckning kan sändas. I de flesta fall är dock demonstrationerna förberedade på förhand och resultat av större politiska möten varvid polisen kan intaga beredskapsläge. Därvid torde medborgarvittnen — i likhet med polisen — kunna varskos i god tid.

Ett system med medborgarvittnen vid politiska demonstrationer torde ge kunskap kring demonstrationernas händelseförlopp och därigenom verkamt öka förståelsen för polisens uppgifter och engagemang.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att en arbetsgrupp tillsättes med uppgift att utarbeta och framlägga förslag om införande av medborgarvittnen att följa polisens arbete vid större folksamlingar såsom demonstrationer och liknande.

Stockholm den 26 januari 1968

Bengt-Olof Thylén (h)

Ove Nordstrandh (h)
